

Veckans växt v. 9 2010

Björnbär (*Rubus* subg. *Rubus*)

I den svenska naturen förekommer ett 50-tal björnbärsarter, vilka tidigare hänfördes under samlingsnamnet *Rubus fruticosus*. Björnbäret är härdigt i södra och mellersta Sverige, och frodas speciellt i kusttrakterna. Trots att björnbäret räknas till våra klassiska bärslag har odlingen aldrig varit stor. En bidragande orsak torde vara att bären plockas i det vilda, en annan att det råder brist på lämpligt sortmaterial för nordliga breddgrader.

Axel Pihl (1838-1927), verksam vid dåvarande Svenska Trädgårdsföreningen i Stockholm, var den förste att provodla björnbär i Sverige. Provodlingen, som bedrevs vid Rosendal, inkluderade utländska sorter jämte utvalda typer av i Mellansverige viltinsamlade sötbjörnbär (*R. plicatus*). De senare gav bäst resultat tack vare bärens benägenhet att mogna fram förhållandevis tidigt. Sen mognad, dålig härdighet, kraftigt växtsätt och besvärande taggighet är egenskaper som björnbärsodlaren vill undvika.

Även om ett flertal sorter prövats i vårt land är det endast några få som fått betydelse. Av inhemska arter har sötbjörnbäret ('Pihls björnbär') odlats. Amerikanska 'Majestät' var under flera år i början av 1900-talet den allmännaste sorten. Andra äldre sorter som levt kvar till våra dagar är engelska 'Bedford Giant' och 'Armeniska björnbär'. Under 1920-talet gjordes i Alnarp försök att korsa lokalsorter från Skåne och Östergötland med storfruktiga utländska sorter, men arbetet gav inte önskat resultat. Internationellt sett har hybrider där björnbär såväl som hallon ingår i föräldra-, morföräldra- eller farföräldragenerationen varit mest framgångsrika. I USA, Nya Zeeland, England och Skottland finns en betydande kommersiell odling av dessa hybridsorter. Hit räknas t. ex. 'Boysenberry', 'Loganberry' och 'Tayberry'.

Björnbär spaljeras med fördel mot murar, trådar eller nät, och kan under vintern täckas med granris eller annat lämpligt material. Bortsett från uppbindning och beskärning är odlingen lättskött. Tvååriga skott som burit skörd gallras under hösten. I tillägg är det lämpligt att även göra en viss beskärning av årsskotten. Björnbären kan bilda nya plantor från skottspetsarna, varför de lätt utvecklas till taggiga utbredda snår om skötseln eftersätts.

Hittills har endast ett fåtal björnbärstips inkommit till POMs Frukt- och bärupprop. Om du känner till äldre odlade björnbär, så är vi tacksamma få en kort rapport härom. De äldre björnbären, som du tipsar oss om, kan antingen vara inköpta i plantskola eller inflyttade från naturen. Båda kategorierna är av intresse. Skriv till fruktochbaruppropet@pom.info eller Frukt- och bäruppropet, CBM, Box 57, 230 53 Alnarp.